

Fylkesmannen i Hedmark

Fylkesmannen informerer 2018

Et informasjonsblad til beitebrukere,
rovviltkontakter og kommunene
i Hedmark

Nr. 1

- 22. årgang -

Kontakt med Fylkesmannen

Ønsker du å komme i kontakt med Fylkesmannens saksbehandlere for rovviltsaker kan du ringe eller sende e-post i kontortiden som er mandag til fredag fra 08:00 til 15:00. Se tabell under med kontaktinformasjon.

Utenfor kontortiden har Fylkesmannen en vakttelefon for akutte situasjoner hvor du treffer en saksbehandler. Telefonen er åpen i tidsrommet fra 15. mai til 15. september.

- mandag til fredag: 08:00-21:00
- lørdag og søndag: 10:00-20:00

Utenom denne tiden kan du legge igjen en beskjed, så vil du bli kontaktet påfølgende dag.

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Saksbehandler	Telefon	E-post
Øyvind Gotehus	62 55 11 66	fmheogo@fylkesmannen.no
Rannveig Helgesen	62 55 11 75	fmherhe@fylkesmannen.no
Thomas Olstad	62 55 11 81	fmhetol@fylkesmannen.no
Silje Bøe	62 55 12 08	fmhesibo@fylkesmannen.no
Ståle Sørensen	62 55 11 70	fmhesso@fylkesmannen.no
Linda Hovde Nordås	62 55 11 89	fmhelhno@fylkesmannen.no
Sentralbordet	62 55 10 00	fmhepost@fylkesmannen.no
VAKTTELEFONEN	970 29 840	Mandag til fredag: kl. 8:00-21:00 Lørdag og søndag: kl. 10:00-20:00

Noen viktige datoer

- **15. januar:** Frist for søknad om forebyggende og konfliktdempende midler
- **25. september:** Frist for rapportering av gjennomføringen av forebyggende tiltak.
- **1. november:** Frist for søknad om erstatning.

Søknads- og rapporteringsskjema finner du på Elektronisk søknadssenter:

www.soknadssenter.miljodirektoratet.no

Fra og med 1. januar 2019 vil Hedmark og Oppland være ett fylkesmannsembete. Det kan derfor forekomme endringer i søknadsfrister f.o.m. januar 2019. Vi ber dere være oppmerksomme på dette.

Hva gjør du ved mistanke om rovviltskade på husdyr?

1. Når skaden oppdages – kontakt rovviltkontakt i SNO for avtale om kadaverundersøkelse. Liste over rovviltkontakter finnes på s. 5 i denne infofolderen. Informer også gjerne Fylkesmannen på vakttelefon **97029840**. Drøft muligheten for akutte forebyggende tiltak, som for eksempel ekstraordinære tilsynsmidler.
2. Dersom SNO konkluderer med at det er fredet rovvilt som har forvoldt skade på husdyr – vurder søknad om skadefellingstillatelse ut i fra skadeomfang og skadens alder. Kontakt Fylkesmannen på vakttelefon **97029840**.
Fylkesmannen har myndighet til å gi tillatelse til skadefelling.
3. Dersom skadefellingsforsøk iverksettes, er tett dialog med kommunalt skadefellingslag, SNO og Fylkesmannen viktig.

Skadefelling er hjemlet i §§ 8 og 9 i forskrift om forvaltning av rovvilt og § 18 b) i naturmangfoldloven.

Nødvergerett

Naturmangfoldloven § 17 2. ledd:

”Vilt kan avlives når det må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på person. Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive vilt under direkte angrep på bufe, tamrein, gris, hund og fjørfe.”

Naturmangfoldloven § 17 a 1. ledd:

”Eieren, eller en som opptrer på vegne av eieren, kan avlive rovdyr som befinner seg i rovdysikkert hegn når avliving må anses påkrevd for å fjerne en aktuell og betydelig fare for skade på produksjonsdyr eller hund. Hegnet må tilfredsstille kravene til rovdysikkert hegn fastsatt av myndigheten etter loven.”

Ved bruk av nødvergeretten skal den som har forsøkt eller foretatt felling straks melde dette til politiet.

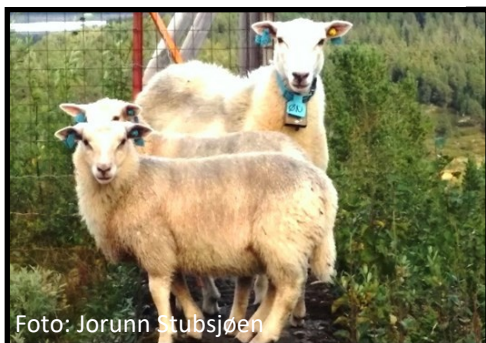

Foto: Jorunn Stubsjøen

Foto: Kristine Schneede

Foto: Jon Bekken
Bildet er tatt under kontrollerte forhold.

Nytt fra Klima– og miljødepartementet og Miljødirektoratet

Endring av rovviltforskriften:

Økt døgnstøtte for deltakere i fellingslag fra 1400 kr til 1600 kr per døgn.

Fastsetting av nasjonale satser, § 10 :

Avtalt tidlig nedsanking; kr 7 per dyr / dag	Avtalt hjemmebeite; kr 8 per dyr / dag
--	--

Rovviltnemndene har fått utvidet hjemmelsgrunnlaget for fastsettelse av lisensfellingskvote på store rovdyr (§ 8). Dette for å ivareta allmenne helse– og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Endring er gjort i samsvar med endring av naturmangfoldloven § 18.

- Varslingsplikt mellom fylker ved observasjon av ulv utenfor ulvesonen er innført. Varslingsplikten gjelder Fylkesmannen og SNO, som varsler tilsvarende nivå i nabofylker. Fylkesmannen varsler på samme tid relevante organisasjoner.
- Utvide fellingsperioder ved dokumenterte ulveskader i beiteprioritert område på inntil to uker, der dette er aktuelt.
- Myndighet for å gi tillatelse til bruk av løs på drevet halsende hund under skadefelling på ulv er delegert til Fylkesmannen. Beitelagene i de aktuelle fellingsområdene må være enige i at slik type hund kan benyttes.
- Ny støtteordning til kommuner med ulverevir:
Ny ordning gir kommuner med ulverevir midler til ny næringsutvikling, tjenestetilbud eller andre tiltak som er relatert til ulv.
- Oppstart av prosjekt for å effektivisere skadefelling. Engerdal, Rendalen, Alvdal, Folldal, Tynset, Tolga og Os har gått sammen om prosjektet og fått innvilget statlig støtte.

Foto: Christian Dufseth

Informasjon fra Statens naturoppsyn (SNO)

SNO har ansvaret for dokumentasjon av skader på husdyr, tamrein, bikuber og jakthunder forvoldt av rovdyr, samt bestandsregistrering og kartlegging av rovdyrbestander.

Varsling/rapportering om skader og spor etter store rovdyr

Ifølge erstatningsreglene er det et vilkår for å gi erstatning at *"dyreeier har bidratt til at tap avdekkes så tidlig som mulig. Straks et taps- eller skadetilfelle oppdages, skal det gis melding til SNO v/rovviltkontakt (fylkesmannen eller den Miljøverndepartementet bestemmer for vurdering av årsak)"*. Det er derfor viktig at det blir varslet umiddelbart om skader på bufe til den rovviltkontakten som har ansvaret for området.

Er ikke rovviltkontakten å treffe, send tekstmelding eller legg igjen beskjed på telefonsvarer

Hvis det ikke oppnås kontakt med rovviltkontakt, forsøk å ringe SNO-koordinator, eller send sms.

De fleste rovviltkontaktene er i annen jobb, slik at det normalt vil ta litt tid før denne kommer til stedet.

Alle kadavre skal i utgangspunktet undersøkes, også om det har vært skade i området før i sesongen.

Meld fra om spor av bjørn til rovviltkontakt

Funn av ekskrement fra jerv, ulv og brunbjørn for DNA-analyse er viktig for bestandsregistrering. Det er også spormeldinger og synsobservasjoner. Ta kontakt med rovviltkontakt.

Rovbasen

Mange er med på bestandsregistrering i form av spormeldinger og DNA-innsamling. Det er

en enkel mulighet for å finne svar på disse ved å gå inn i Rovbasen: www.naturoppsyn.no eller på www.rovdata.no sine sider. Her ligger alle rapporter. Vær oppmerksom på at det ikke er alle funn som er av den kvalitet at det gir DNA-svar på art og individ, derfor er det viktig med mange prøver.

SNO takker for samarbeid og alle meldinger som kommer i løpet av året, dette er et viktig grunnlag for bestandsovervåkingen!

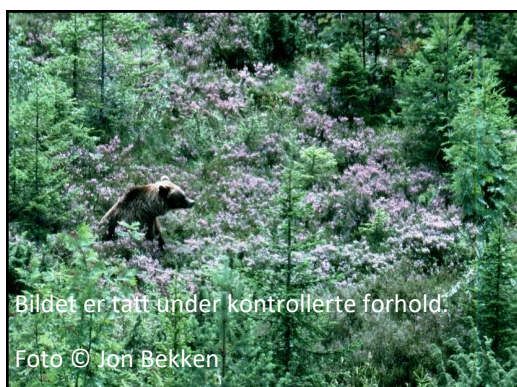
Noen praktiske tips ved funn av kadaver

- Meld snarest fra til rovviltkontakten i området
- Ta et bilde av kadaveret
- Stedfest kadaveret på kart eller ved hjelp av GPS
- Dekk til kadaveret slik at åtseletere ikke kommer til

Det er svært viktig med merking, eller GPS-posisjon, slik at det blir brukt minst mulig tid og ressurser for alle parter til å gjenfinne kadaveret.

Rovviltkontakter for dokumentasjon av rovviltskader beitesesongen 2018 og oppfølging av spormeldinger, - kontaktpersoner i SNO:

STATENS NATUROPPSYN – HEDMARK			
Navn	Tlf. mobil		Hovedområde
Jon Horten	900 92 824		Tolga/Os
Ingebrigt Storli	977 06 936		Tynset
Egil Rune Slåen	913 96 360		Folldal
Sigrid Ekran	458 08 477		Folldal
Svein Erik Bjørke	970 41 796		Rendalen
Per Magne Opphus	917 14 053		Stor-Elvdal
Bjørnar Johnsen	970 63 383		Engerdal
Bjørn Tore Bækken	907 63 115		Trysil
Arne Granberg	995 00 584		Trysil
Erling Ness	976 74 808		Åmot
Rune Bjørnstad	908 35 709		Midtfylket
Olaf Tørudbakken	950 31 065		Ringsaker
Simen Bredvold	918 27 296		Sør-fylket
Lars Gangås, Fellingsleder	416 10 881		Sør-Norge
Erik Ola Helstad, Felling	909 91 698		Sør-Norge
SNO-koordinator:			
Stein Arne Brendryen	482 59 027		Hedmark
Eivind Faldet, Rovviltmedarbeider	915 32 128		Hedmark

INFORMASJON FRA MATTILSYNET

Dyrevelferd på beite

Mattilsynet er opptatt av at husdyr skal ha trygge forhold på utmarksbeite, uten vesentlig risiko for sykdom eller skader. Beiting er et dyrevelferdsmessig gode. Mattilsynet samarbeider tett med Fylkesmannen og rovviltforvaltningen for å forebygge skader forårsaket av fredet rovvilt. Fredet rovvilt utgjør en betydelig dyrevelferdsrisiko i mange distrikter. Mattilsynet forventer at nødvendige tiltak som eksempelvis økt tilsyn settes inn når faresituasjoner oppstår.

Husk krav til dokumentasjon

Dyreeier skal ha oppdaterte skriftlige registreringer gjennom beitesesongen, som for resten av året. Der skal det stå opplysninger om merking, antall dyr sluppet på beite, dyr dør inkludert sannsynlig dødsårsak, helsetilstand, når dyr flyttes og hvis det skjer noe spesielt. Disse opplysningene er det som kalles dyreholdsjournal.

Viktig med robuste dyr på beite

* **God helse:** Kun friske dyr skal slippes på beite og lammene skal være store nok.

* **Veiling ved slipp:** Det anbefales å veie lammene ved beiteslipp for å sikre et forsvarlig slipp og kunne ha en god oppfølging av tilvekst i sesongen. Dette vil også være en viktig dokumentasjon å henvise til ved tap på beite.

* **Parasittbehandling:** Vi anbefaler å følge rådgiving av f.eks. praktiserende veterinær for rutiner i den enkelte besetning. Avføringsprøver kan være en god pekepinn på smittesituasjonen. Det er viktig å veie de største dyrene for å sikre at dosering ikke blir for liten, ettersom effekt av middelet da kan utebli. God informasjon om temaet ligger på hjemmesiden til helsetjenesten for sau.

* **Fluemark:** Det har vært gjort erfaringer fra tidligere beitesesonger som indikerer at fluemark utgjør en helsemessig trussel i lavtliggende beiteområder. Vått og varmt klima i skogsterreng er en risikofaktor, samt at mye ull og avføring i ull kan tiltrekke seg fluer og gi egglegging. Det henvises til punkt over om parasittbehandling, med tanke på å unngå løs avføring. Fluemark kan også forebygges ved bruk av Pour on-preparat ved beitestart.

Mattilsynet kan vedta nedsanking eller samling av dyr

Dyreeier er ansvarlig for sine beitedyr. I spesielle situasjoner kan Mattilsynet fatte vedtak om samling av dyr og nedsanking fra beite. Dyreeier kan da ha rett til en kompensasjon for å dekke ekstrakostnader. Vi anbefaler at beitelag og enkeltbrukere har en plan for beredskapsareal til bruk ved akutte situasjoner.

Overvåkning av skrapesjuka hos småfe

Mattilsynet minner om at det skal varsles om alle småfe eldre enn 18 mnd. som dør eller avlives, uansett årsak. Årsaken til dette er at Mattilsynet må ha mulighet til uttak av hjerneprøver som et ledd i helseovervåkingen. Dette er viktig for å dokumentere og opprettholde en god helsestatus i saue- og geiteholdet, og slik sikre at forbrukerne har tillit til mattryggheten i norske landbruksprodukter. Prøvetaking og undersøkelse er uten kostander for dyreeier.

Aktuelt regelverk for småfe innenfor Mattilsynets felt, som du finner på www.lovdato.no

Forskrift om velferd for småfe

Forskrift om merking, registrering mv. av småfe

Forskrift om bekjempelse av dyresjukdommer

Kontakt Mattilsynet:

Felles sentralbord: 22 40 00 00 www.mattilsynet.no (menyvalg: «kontakt oss»)

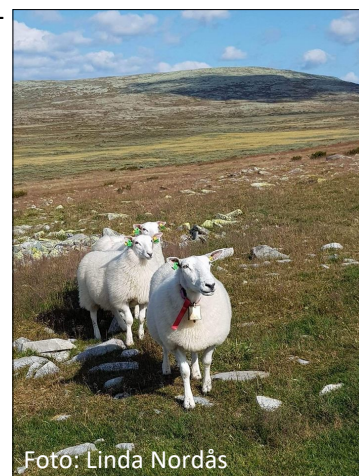

Foto: Linda Nordås

Forebyggende tiltak i 2018

Hedmark har i 2018 fått tildelt en budsjettramme på **13 mill. kr** til forebyggende og konflikt-dempende tiltak. I tillegg kommer **1 mill. kr** til kjøp av tjenester. Rovviltnemnda har fordelt den totale rammen (se tabell 1).

Satser:

Hjemmebeite: 8 kr dyr / dag

Tidlig sanking: 7 kr dyr / dag

Fylkesmannen behandler de enkelte søknadene ut fra nemndas føringer og forvaltningsplanen for rovvilt.

Tabell 1: Budsjett for FKT-midler 2018

Ekstraordinært tilsyn	200 000
Akutte tiltak	620 000
Forberedt tidlig sanking	2 000 000
Utvidet tilsyn i komb. m tidl. sanking	400 000
Hjemmebeite	5 700 000
Flytting av sau	1 000 000
Gjerding	25 000
Gjerdeprosjektene i Trysil/Grue	600 000
Tekniske tiltak	30 000
Beredskapsarealer	0
Forebyggende tiltak i reindrifta	75 000
Konflikt-dempende tiltak	300 000
Forskning, utvikling, evaluering	0
Fellingsvederlag	2 050 000
Diverse	0
SUM:	13 000 000

Akutte forebyggende tiltak

Ved akutte tapssituasjoner i beitesesongen kan beitelag/beitebrukere søke om akutte midler. Følgende kriterier bør være tilstede for at søknad om akutte midler skal innvilges:

- Det bør være dokumentert et visst skadeomfang
- Potensiale for fremtidig og vedvarende skade bør være tilstede
- Skadesituasjonen bør være akutt og pågående

Ring Fylkesmannens vakttelefon på 97029840 for å diskutere akutte tiltak. Midler til å få oversikt over skader og tapsomfang, ekstra tilsyn og tidlig nedsanking eksempler som tiltak som det kan være mulig å få tilskudd til.

Foto: Thomas Olstad

Foto: Thomas Olstad

Foto: Fylkesmannen i Hedmark

FYLKESMANNENS ROVVILTBEREDSKAP

Rovviltvakttelefon: 970 29 840

Telefonen er betjent fra kl. 8:00-21:00 (mandag—fredag) og kl.10:00-20:00 (lørdag og søndag).

Det kan også legges igjen melding på mobilsvar/SMS.

Vakttelefonen betjener:

- Søknader om skadefelling (1.juni—15. februar).
- Forebyggende tiltak/søknader om akuttmidler ved rovviltskader.
- Rapportering/ettersøk mv.

Nåværende hundeekvipasjer for bruk ved skadefelling i Hedmark og Oppland er:

Rolf Harald Østmo, Trysil,
tlf. 959 22 128

Knut Røise Olsen, Stange,
tlf. 474 15 288

Gunnar Helge Arnekleiv, Løten,
tlf. 480 73 566

Ylva Österström, Gran,
tlf. 480 37 178

Skadefelling i 2017

Fylkesmannen behandlet 59 søknader om skadefelling i 2017. I 52 tilfeller ble fellingstillatelse gitt. En bjørn ble felt på skadefelling i Alvdal. Det er brukt kr 2 081 733 til fellingsvederlag. I tillegg er det brukt kr 20 865 til kompetansehevende tiltak for medlemmer av kommunale fellingslag.

Søknad om skadefelling skal inneholde:

- Hvem søker (enkeltperson/beitelag mv.) og for hvilket område (beitelag/kommune).
- Informasjon om kadaverfunn: Totalt antall kadaver og savnede dyr, samt totalt antall undersøkt av SNO.
- Tidsrom for tap eller skade.
- Antall berørte saueiere.
- Antall sau som beiter i det aktuelle beiteområde.
- Er det gjennomført eller er det mulig å gjennomføre forebyggende tiltak.

Skadefelling i 2018

Etter 1. juni er det Fylkesmannen som behandler skadefellingssøknader, så lenge det foreligger en kvote for skadefelling av den aktuelle arten. Fellingstillatelser kan kun iverksettes hvis andre forebyggende tiltak mot skader er vurdert og funnet mindre eller ikke egnet for å avgrense skaden. Fellingsforsøket skal være avgrenset til et bestemt område og tidsrom, samt rettet mot bestemte individ(er). Fellingsvedtakene kan du finne ved å gå på

<http://www.miljovedtaksregisteret.no/>.

Bistand fra SNO

I enkelte tilfeller kan SNO bistå i arbeidet med felling av rovvilt. Rovviltkontaktene kan være behjelpelige med vurdering av alder på skader før og under en skadefellingsperiode. Bistand kan også bestå i kompetanseoppbygning og/eller erfaringsutveksling. Det er også mulighet for praktisk innsats under de samme fellingsvilkårene som er gitt det kommunale skadefellingslaget. SNO vil i hvert enkelt tilfelle vurdere bistand ut fra bl.a. egen kapasitet. Forespørsel om bistand rettes til:

Stein Arne Brendryen (tlf: 482 59 027).

Rovviltnemnda i Hedmark

Innen hver forvaltningsregion for rovvilt er det den regionale rovviltnemnda som har ansvar for at bestandene av rovvilt opprettholdes på det nivå som Stortinget har fastlagt. Rovviltnemnda i Hedmark består av 5 medlemmer som er oppnevnt fra Miljøverndepartementet etter forslag fra fylkeskommunen og sameetinget. Sekretariatet for rovviltnemnda er lagt til fylkesmannen. Fylkesmannen har en rådgivningsfunksjon overfor nemnda, i tillegg til at Fylkesmannen utøver eget forvaltningsansvar innen rovviltforvaltningen.

Rovviltnemnda i Hedmark består av følgende personer:

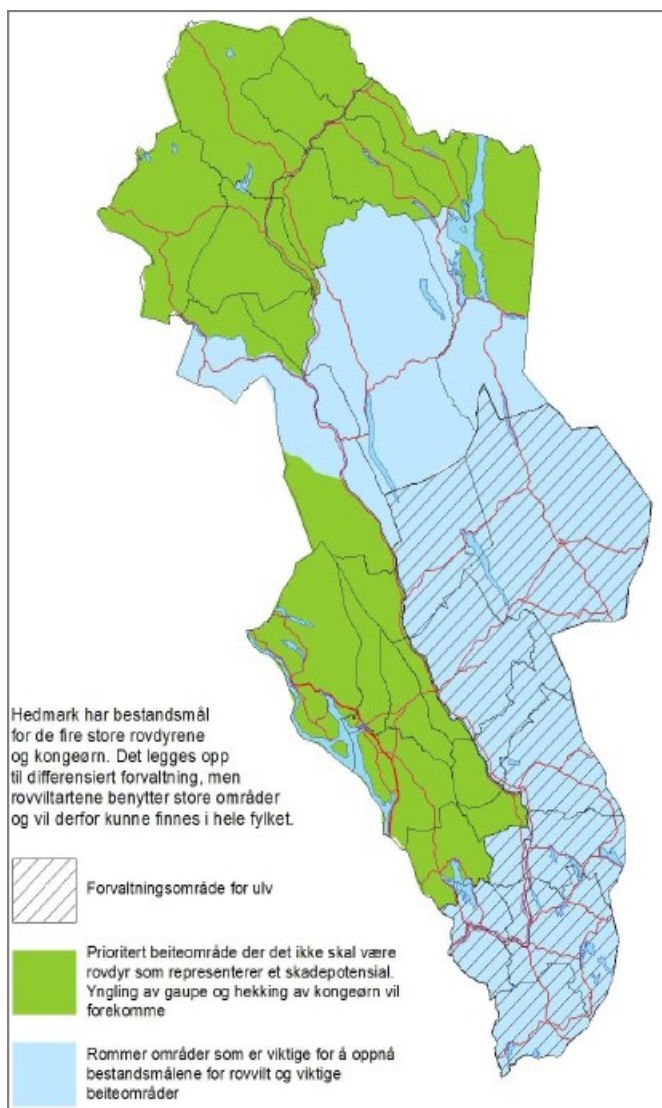
Arnfinn Nergård (leder), Reidar Åsgård (nestleder), Berit Haveråen, Eli Wathne og Jon Anders Mortensson.

Forvaltningsplan for rovvilt

Forvaltningsplanen legger føringer for bl.a. tildelingen av midler til forebyggende tiltak og terskel for skadefelling.

Mer informasjon om rovviltnemnda, forvaltningsplanen og deres arbeid kan du lese på:

<https://prosjekt.fylkesmannen.no/rovviltnemndaihedmark/>

ROVVILTNEMNDA I REGION 5 Hedmark

Forvaltningsplan for rovvilt i Hedmark

Behandlet i rovviltnemnda 13. desember, endelig vedtatt 10. januar 2014

Status for rovviltbestander

På rovdata.no finner du informasjon om biologi, forvaltning og forskning om de fire store rovdyrartene, samt kongeørn. Status for bjørn, gaupe, jerv og ulv er hentet fra siste offisielle statusrapport for artene per 19. april 2018, alle rapporter finner du på www.rovdata.no.

Brunbjørn

Bestandsmål: 3 ynglinger.

Status individer 2017: 48 (27 hannbjørner og 21 binner).

Status ynglinger 2017: 3.

Feltbjørn 2017: 1 x skadefelling (Alvdal)
1 x lisensjakt (Ringsaker)

71 % av binnene er registrert i Hedmark tidligere. De fleste binnene har tidligere vært påvist i Trysil og Engerdal, mens det de senere årene også har blitt registrert binner både sør- og østover. I 2017 ble det registrert binner i Engerdal, Trysil og Åmot kommuner. Antallet ynglinger av brunbjørn beregnes blant annet ut i fra binnerenes hjemmeområdestørrelse.

Nasjonalt: I 2017 ble det påvist 125 brunbjørner i Norge (samme antall som i 2016). Det nasjonale bestandsmålet er på 13 ungekull, i 2017 ble det estimert å være 6.9 ynglinger totalt i Norge.

Gaupe

Bestandsmål: 10 ynglinger.

Status 2017: 6,5 familiegruppe (2,5/7,5/9,5)*.

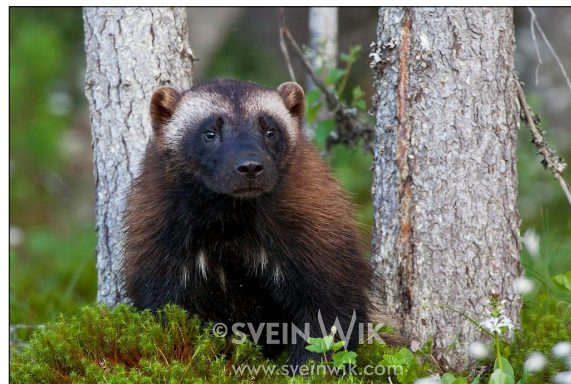
Ut fra tallene de siste årene, kan man slå fast at bestanden er økende. Det ble ikke åpnet for kvotejakt på gaupe i 2018.

Nasjonalt: 56 familiegrupper estimert i Norge før kvotejakt og reproduksjon i 2017 (60,5/52/55,5)*. Det nasjonale bestandsmålet er på 65 årlige ynglinger.

Kongeørn

Status: ca. 70 hekkende par.

Nasjonalt bestandsmål: 850-1200 hekkende par.

Jerv

Bestandsmål: 5 ynglinger.

Status 2017: 9,7 ynglinger (13/8/8)*.

Foreløpig status 2018: 8 jervynglinger (pr. 3/5).

Felt jerv under lisensfelling 2017/18: 12

Bestanden ligger over det fastsatte målet, det har vært fokus på å redusere den ned mot målsettingen.

Nasjonalt 2017: 40 jervynglinger. Snitt de siste tre årene er 51,7 ynglinger (65/50/40)*. Det nasjonale bestandsmålet er 39 ynglinger.

Ulv

Bestandsmål (felles for region 4 og 5): 4-6 årlige kull, hvorav minst 3 kull skal være født i helnorske revir.

Status ynglinger 2016:

Helnorske revir: 4. Grenserevir: 7.

Foreløpig status ynglinger 2017 (pr. 8/3-2018):

Helnorske revir - 8. Grenserevir - 5.

Død ulv (f.o.m. 1/10-17 — t.o.m. 3/5-18):

24 x lisensjakt

3 x uttak av SNO

1 x ukjent dødsårsak

All død ulv er avlivet/funnet i Hedmark.

*(2015/2016/2017)

Erstatning for tap av husdyr grunnet fredet rovvilt

Fylkesmannen har mottatt 177 søknader om erstatning, og disse hadde et samlet krav på 4705 sauer. Det er utbetalt erstatning for totalt 2764 sauer, med et samlet beløp på kr 7, 2 mill. Tapene det enkelte år påvirkes i stor grad av antall streifdyr av ulv og bjørn inn i prioriterte beiteområder, og hvorvidt man i slike tilfeller lykkes med skadefelling. I tillegg ser man at i beiteområder hvor det i løpet av vinteren har vært jerveyngling kan bli store tap hvis man ikke lykkes med uttak i forkant av sesongen. Erstatningskravene har de siste årene vist en nedadgående trend. I 2017 er erstatningskravene noe lavere sammenlignet med 2016 jf. fig 1. Nedgangen i tapene skyldes i stor grad at det er satt inn tunge forebyggende tiltak i områder som har vært spesielt utsatt for rovdyrta, og færre beitedyr i de mest utsatte områdene. Enkelte beitelag og -brukere hadde også i 2017 store tap til fredet rovvilt.

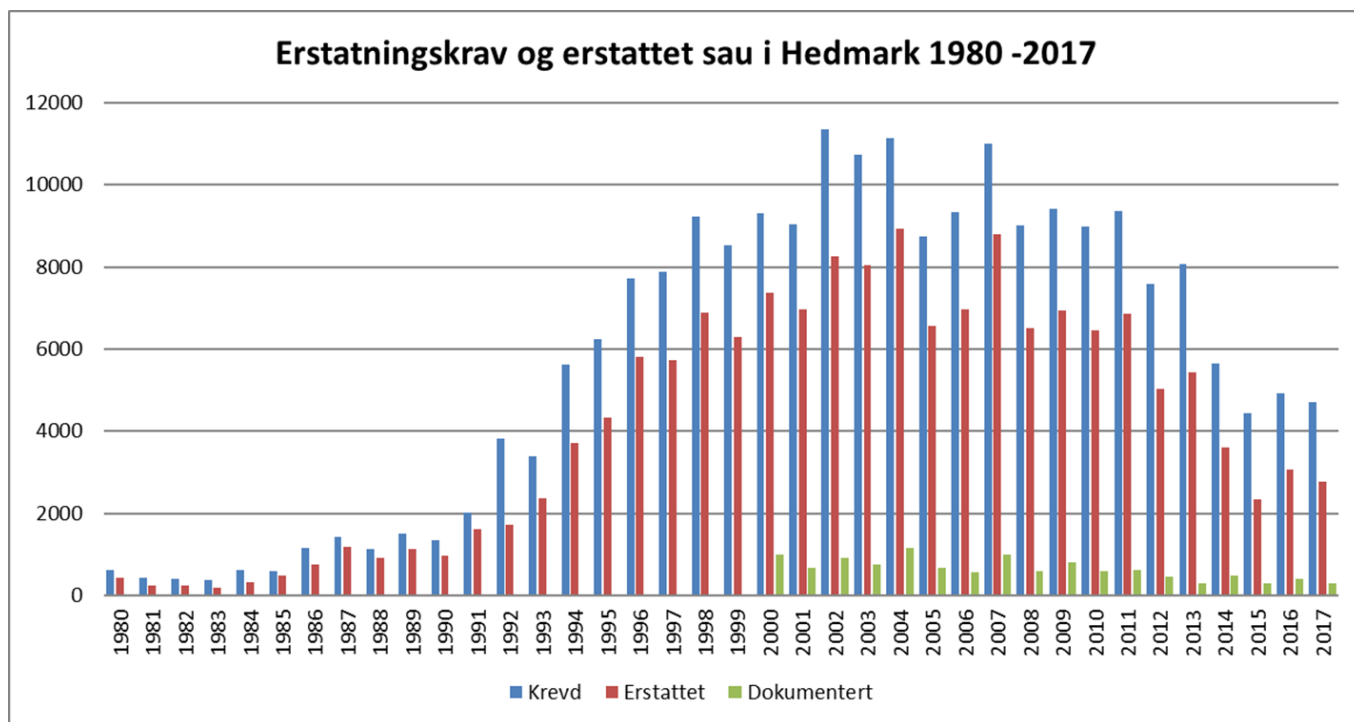

Fig.1 Utvikling i antall krav, erstattede og dokumenterte skader i Hedmark i perioden 1980-2017 (kilde: Rovbase).

Erstatning for storfe drept av fredet rovvilt

Antall søknader om erstatning av storfe som tapt til fredet rovvilt varierer noe fra år til år, men i snitt søkes det om erstatning for ca. 10 storfe årlig. I 2017 ble det søkt erstattet tre storfe, alle ble erstattet. En av disse var dokumentert tatt av ulv. Verdien av dyrene beregnes ut i fra forskrift om erstatning etter offentlig pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon. Det ble utbetalt kr 58 400 i erstatning for storfe tapt til fredet rovvilt i 2017.

Det er ikke eget søknadsskjema for erstatning av storfe. Et brev til Fylkesmannen, innen 1. november, med følgende informasjon er tilstrekkelig:

- Storferase
- ID-nr.
- Fødselsdato
- Dødsdato
- Kjønn
- Om ku; inseminert? Ev. når?

Vedr. erstatning for tap av husdyr grunnet fredet rovvilt 2018

Søknadene skal leveres gjennom elektronisk søknadssenter (www.soknadssenter.miljodirektoratet.no) **innen 1. november**. Som vedlegg til søknaden skal det gis opplysninger om individspesifikke data (ID-merker, relasjoner mellom søye og lam, samt oversikt over skade-/dødsårsak, herunder sjukdomstilfeller) over alle dyr i besetningen.

Søknadene behandles etter forskrift om erstatning når husdyr blir drept eller skadet av rovvilt av 30. mai 2014 nr. 677.

Noen av de viktigste føringene i forskriften er:

Dyreeier har plikt til å avdekke tap så tidlig som mulig, og det er dyreeiers sjølstendige ansvar å sannsynliggjøre at tap er forårsaket av rovvilt. Straks et taps- eller skadetilfelle avdekkes, hvor det antas at rovvilt er skadevolder, skal SNOs rovviltkontakt i området kontaktes.

Mottar en dyreeier erstatning for tap til fredet rovvilt, skal mordyra påfølgende år kodemerkes for lammetall.

Det skal føres tilsyn med dyr på utmarksbeite i et omfang som er tilpasset besetningsstørrelse og lokal risikovurdering. Målsettingen med dette er å hindre unødvendig lidelse hos dyra. I områder der det er kjent at rovvilt er en risikofaktor, må tilsynsfrekvensen være høyere enn i områder uten eller med tilfeldig forekomst av rovvilt. Det skal uansett utføres tilsyn minst én gang i uka.

Dyreeier har et sjølstendig ansvar for å følge opp en akutt situasjon, herunder på eget initiativ å oppsøke aktuelle tiltak og mulige støtteordninger. Oppstår det akutte situasjoner, enten ved stor uro i flokken, savnede, drepte eller skadde dyr, bør dyreeier henvende seg til Fylkesmannen for eventuell utredning av løsninger som kan virke forebyggende.

Dyr som SNO har fastslått er skadd eller drept av rovvilt erstattes fullt ut (§ 6). For resterende tapte dyr må det foretas en skjønnsmessig vurdering av om det er sannsynlighetsovervekt for at rovvilt er tapsårsak, jf §§ 7 eller 8. Dersom kriteriene i § 7 bokstavene a til d er oppfylt, anses alt tap over normaltap i beiteområdet som forvoldt av rovvilt. Er ett eller flere av vilkårene i § 7 ikke oppfylt, må vurderingene for erstatning gjøres etter § 8. Det skal gjøres en bred vurdering av alle aktuelle årsaksfaktorer.

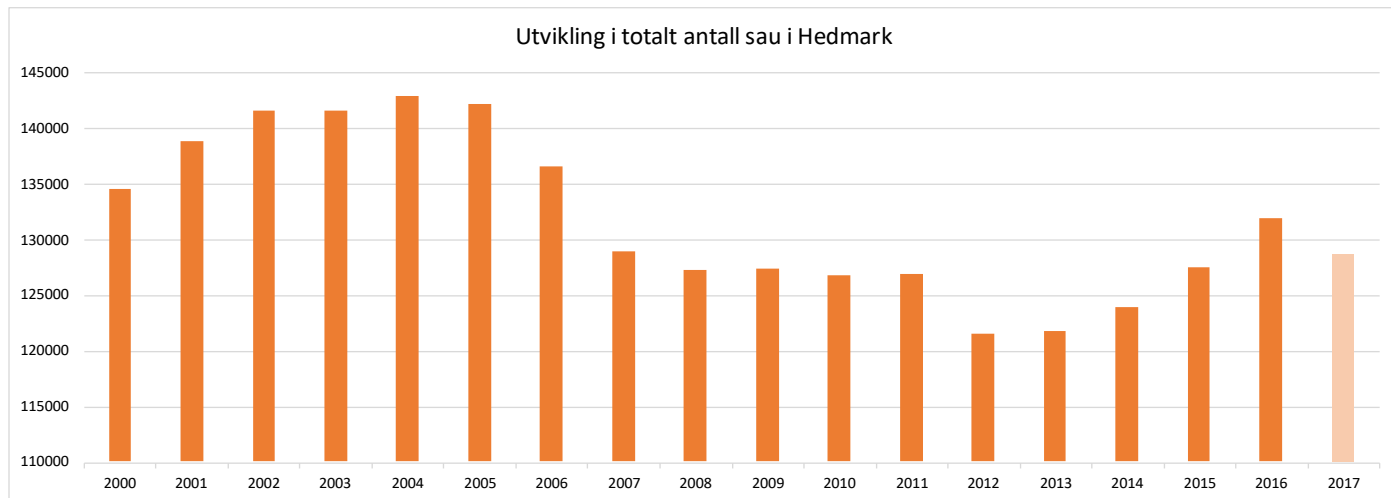
Les mer om forskriften på departementets hjemmeside, www.regjeringen.no/no/kld.

Under behandlingen av erstatningssøknader og søknader om produksjonstilskudd m.m. benytter Fylkesmannen seg av tilgjengelig informasjon om besetningene i alle aktuelle databaser.

Fylkesmannen minner om at det er viktig å kvalitetssikre dyretall som oppgis i de ulike databaser, som f.eks. søknad om produksjonstilskudd, forebyggende tiltak, organisert beitebruk etc.

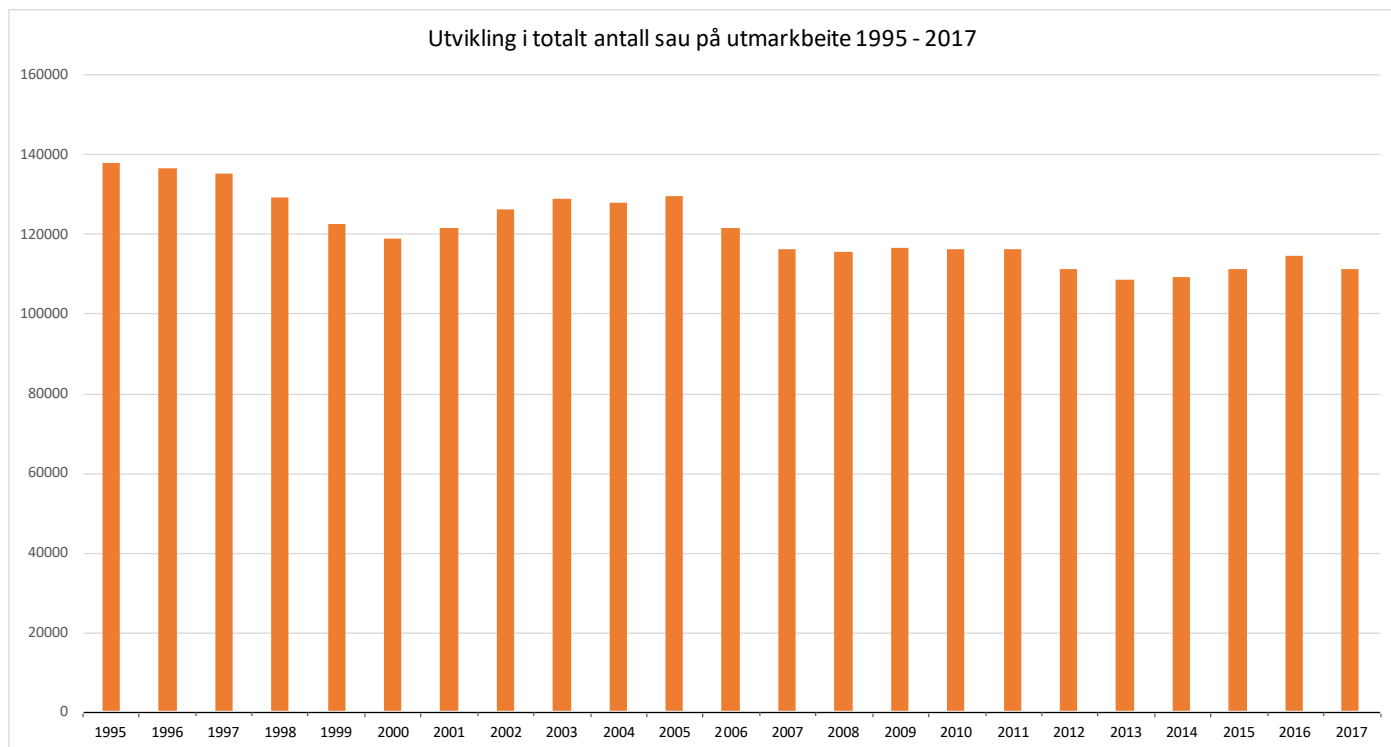
Utvikling i antall sau og i antall sau på utmarksbeite i Hedmark

Saueholdet i Hedmark har hatt en positiv utvikling de siste årene, og verdiskapingen fra saueholdet økte med 18 millioner kroner fra 2010 til 2014 (Kilde: Verdiskaping i landbruk og landbruksbasert virksomhet i Hedmark). Det er likevel en nedgang i antall sau i Hedmark totalt sett den siste 15 års perioden.

Figur 2: Utvikling i antall sau totalt i Hedmark fra 2000 til 2017 (statistikk fra søknader om produksjonstilskudd). På grunn av endringer i søknad om produksjonstilskudd viser aksene for 2017 antall innmeldte dyr på beite i stede for totalt antall dyr i besetningen dette året.

Det har vært en nedgang i antall sau på utmarksbeite i perioden **1995-2017**. Kravet for å kunne søke utmarksbeitetilskudd er at sauen går på utmarksbeite i minst 5 uker, hoveddelen av det daglige grovfôropptaket til dyret skal skje ved beiting av utmark med tilfredsstillende beitemuligheter, resten kan være tilkjørt gras eller innhøstet grovfôr. Det er besetninger i Hedmark som går på inngjerdede utmarksarealer, som også inngår i statistikken nedenfor, selv om en kanskje ikke tenker på dette som tradisjonell utmarksbeiting.

Figur 3: Utvikling i antall sau på utmarksbeite totalt i Hedmark 2000 –2017 (statistikk fra søknader om produksjonstilskudd).

KORT FORTALT!

Ved funn av kadaver der det er mistanke om rovviltskade:

- La kadaveret ligge mest mulig urørt, men dekk det til for å verne mot åtseletere.
- Notér kartreferanse (ev. avmerk på kart) og ta gjerne bilder. Merk stedet slik at det er lettere å finne igjen.
- Meld snarest fra til en av SNOs rovviltkontakter. Informer Fylkesmannen på vakttelefon **97029840**. Drøft muligheten for akutte forebyggende tiltak, som for eksempel ekstraordinære tilsynsmidler.
- Dersom SNO konkluderer med at det er fredet rovvilt som har forvoldt skade på husdyr – vurder søknad om skadefellingstillatelse ut i fra skadeomfang og skadens alder. Kontakt Fylkesmannen på vakttelefon **97029840**.

Fylkesmannen har myndighet til å gi tillatelse til skadefelling.

Dersom skadefellingsforsøk iverksettes, er tett dialog med kommunalt skadefellingslag, SNO og Fylkesmannen viktig.

STATENS NATUROPPSYN – HEDMARK		
Navn	Tlf. mobil	Hovedområde
Jon Horten	900 92 824	Tolga/Os
Ingebrigt Storli	977 06 936	Tynset
Egil Rune Slåen	913 96 360	Folldal
Sigrid Ekran	458 08 477	Folldal
Svein Erik Bjørke	970 41 796	Rendalen
Per Magne Ophus	917 14 053	Stor-Elvdal
Bjørnar Johnsen	970 63 383	Engerdal
Bjørn Tore Bækken	907 63 115	Trysil
Arne Granberg	995 00 584	Trysil
Erling Ness	976 74 808	Åmot
Rune Bjørnstad	908 35 709	Midtfylket
Olaf Tørudbakken	950 31 065	Ringsaker
Simen Bredvold	918 27 296	Sør-fylket
Lars Gangås, Fellingsleder	416 10 881	Sør-Norge
Erik Ola Helstad, Felling	909 91 698	Sør-Norge
SNO-koordinator:		
Stein Arne Brendryen	482 59 027	Hedmark
Eivind Faldet, rovviltmedarbeider	915 32 128	Hedmark

Fylkesmannens vakttelefon (**970 29 840**) for akutte situasjoner er åpen i tidsrommet fra

15. mai til 15. september.

Mandag til fredag: 08:00-21:00. Lørdag og søndag: 10:00-20:00

Utenom denne tiden kan du legge igjen en beskjed, så vil du bli kontaktet påfølgende dag.

Returadresse:

Fylkesmannen i Hedmark

Postboks 4034

2306 Hamar

Foto © Linda Nordås

Dette informasjonsbladet og andre

nyheter fra Hedmark finner du på internettadressen:

www.fylkesmannen.no/hedmark

Andre nyttige lenker:

www.fylkesmannen.no/rovviltsoknadssenter.miljodirektoratet.no

www.rovviltportalen.no

www.rovdata.no